

Szerb Köztársaság,

Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,

Belgrád

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,

Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2017/2018.

2. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította:

Az idő szép verőfényes volt, s a fahordás is úgy megindult, hogy alig győztem kormányozni a sok szekeres embert, aki mind kevesebbet akart a kiszabott árnál fizetni, de többet akart a rendesnél a szekérre rakni. Az én emberem is visszajött, vagyis ama szekeres, aki a bútorzatot hozta volt, s akinek fát is ígértem az olvasmányok ellenében. A tarisnyájából néhány könyvet és füzetet vett elé, s így szólt:

– Ez sok fát ér, hé!

Azt feleltem neki, hogy várjon, amíg mindenki elmegy, mert meg akarom apróra nézni a lelki táplálékot. Valójában azonban azért marasztottam a végire, mert mások előtt nem akartam vásárolni véle. Amikor aztán már mindenki elment, megnéztem a könyvet. Az egyik Gulliverről szólt, amit később az ősz és tél folyamán kétszer is elolvastam. A másiknak *A hős fiúk* volt a címe, s a negyvennyolcas időket beszélte. A harmadik Petőfi Sándor összes verseit tartalmazta. Ezenkívül hozott még negyven darab *Nick Carter* című füzetet, amelyekről akkor még nem is gondoltam volna, hogy később legnagyobb kincseimet képezhessék.

– Hát mit számított ezekért? – kérdeztem.

– A három könyvért egy szekérrel s a füzetekért is egy szekérrel – felelt az ember, akit Dávid Pálnak hívtak. (...)

– Egy jó terű fát adok érte – mondtam. – Ha jó, jó, ha nem, nem.

Pali bácsi visszatette a könyveket a tarisnyába, és így szólt:

– Inkább én olvasom el, s úgy is többet ér.

A szívem szakadt volna, ha visszatette volna, s így aztán mégis megadtam neki a két szekér fát. Még nem járhatott messze, amikor nekifogtam az olvasásnak. A füzeteket vettem elsőnek, s én bizony úgy belébolondultam abba a Nick Carterbe, hogy egyszer csak azon vettem észre magamat, hogy nehezen látok. Feltekintettem a betűkről, s hát a szürkület vastagodik.

(Tamási Áron: *Ábel a rengetegben* – részlet)

1. **Írd le saját szavaiddal** a szöveg alapján az **alábbi kifejezéseket!**

a) kormányozni:

b) kiszabott ár:

2. **Találj a szövegben egy-egy példát az alábbi mássalhangzó-törvényekre:**

a) zöngésség szerinti részleges hasonulás:

b) képzés helye szerinti részleges hasonulás:

c) összeolvadás:

d) írásban jelölt teljes hasonulás:

3. **Ábrázold** a tanult módon a **tagmondatok viszonyát** az alábbi mondatokban! **Nevezd meg az összetett mondat fajtáját** is!

a) *Feltekintettem a betűkről, s hát a szürkület vastagodik.*

Ábra:

Mondatfajta:

b) *Amikor aztán már mindenki elment, megnéztem a könyvet.*

Ábra:

Mondatfajta:

4. **Mit jelent** az idézett szöveg **utolsó mondatában** a „szürkület vastagodik” kifejezés? Magyaráztként írd rá **két szinonimát** (rokon értelmű szót)!

.....

5. **Fogalmazd meg** a következő **szólások, kifejezések jelentését!**

a) Tiszta lappal indul:

.....

b) Nem sokat gyertyázott a könyvek mellett:

.....

6. Fügőleges vonalakkal **bontsd morfémáira** az alábbi **szóalakokat**, majd **állapítsd meg** a morfémák **fajtáját** (1=tő, 2=képző, 3=jel, 4=rag)! A szóelemeket jelölő számokat írd a nekik megfelelő morféma alá!

m e g v á s á r o l h a t a t l a n o k

e l o l v a s h a t t á t o k

k ö n y v k e r e s k e d é s e i k b e n

l e g v e r ő f é n y e s e b b e k e t

7. A felsoroltak közül **mely szavak szerkezetét határoztuk meg? Írd a pontvonalra a képletnek megfelelő szót!**

olvasókat, olvasók, olvasmányom, olvasmányosak, olvasgathatnának

a) igető+képző+jel+rag:

b) igető+képző+ képző+jel:

8. **Válaszolj** az alábbi verssel kapcsolatos **kérdésekre!**

Pici pókok, világutazók
Ezüsthámba fogják a szelet,
Úgy repülnek el az ősz elől,
Fényesen a fázós föld felett.

Ha kinyit még néhol egy virág,
A nap ferde szemmel nézi meg,
Nyári pitypang elhervadt nyomán
Égett avar füstje kesereg.

Borongós a medve kedve is,
Mert az édes kaptár mind bezárt.
Megsértődve barlangot keres,
Kialudni barna bánatát.

Őszi szél zörög a kertkapun,
A madárijesztő észbe kap,
S ijedtében akkorát köszön,
Megbillen fején a rossz kalap.

(Fésűs Éva: *Őszi szél zörög*)

- a) **Mit jelent** a *kaptár* szó?
- b) **Mi a hétköznapi jelentése** a versbeli „*pókok ... ezüsthámba fogják a szelet*” kifejezésnek?
.....
.....
- c) **Keress egy hangutánzó és egy hangulatfestő szót** a versben!
hangutánzó:..... hangulatfestő:
- d) **Mit jelent** a „*ferde szemmel néz valakire*” kifejezés?
.....
9. A fenti versből **írd ki az igeneveket!**
- a) **főnévi** igenév:
- b) **melléknévi** igenév:
- c) **határozói** igenév:
- d) **Képezz** a kiírt **melléknévi** igenevekből **folyamatos** melléknévi igeneveket!
.....
.....

10. Nagy lett volna a tudósnak

Az ő tudománya,

De mi haszna, ha kevés volt

A vágott dohánya. (Arany János: A tudós macskája)

- a) **Írd** a pontsorra a **vastag betűkkel** kiemelt tagmondat **alanyát** és **állítmányát!**
alany:
állítmány:
- b) **Milyen mondatrész** szerepét tölts be a szövegben a **vágott szó?**
.....

11. Nevezd meg pontosan az **előző feladat** szövege **alapján** az alábbi szavak **szófaját!**

az:

mi:

12. I. Milyen mondatrész a következő mondatokban a **pörkölt szó?** Nevezd meg pontosan!

- a) Nagyon szeretem a pörkölt kávé.
- b) A nagymamám pörköltje a legfinomabb.
- c) A nagymamám még pörkölt kávé.

II. **Mi a szófaja a *pörkölt* szónak az utolsó mondatban? Milyen toldalék van rajta?**

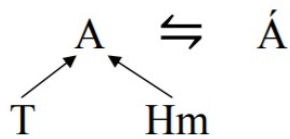
Nevezd meg pontosan!

szófaja: a toldalék neve:

13. I. **Húzd alá a megfelelő módon az alábbi mondatok **alanyát** és **állítmányát**!**

- Éva kifejezően tud verset mondani.
- De alaposan meg kell tanulnia a szöveget.
- Ő a vers elejét jegyzi meg könnyebben.

II. A fentiek közül **melyik mondat ábrája** az alábbi? **Írd** a pontozott vonalra a megfelelő **mondat betűjelét!**

14. A **felsorolt szavak közül válaszd ki** azt, amellyel **kiegészíthető a mondat!** A **kiválasztott szót a megfelelő toldalékkal ellátva illeszd a mondatba!** (A toldalék képző is lehet.) A rövidítést a megadott formában toldalékkold!

Észak-Balaton – játszik – hisz – Kossuth – kard

- Széchenyi sokat vitázott kortársával,
- A nyaralók kedvelt úti célja az város, Keszthely.
- Gyerekek, ne a tűzzel!
- Barátaim, ne a hamis prófétáknak!
- Jancsi kezében az ostor egy varázsütésreváltzott.

15. **Hozz létre** a megadott **tőszavakból a felsorolt toldalékokkal ellátott szót!**

a) *mond* + képző + a többes szám jele + tárgyrag:

.....

b) *szín* + melléknévképző + a közép fok jele + a részeshatározó ragja:

.....

16. **Alakítsd át tagadóvá** az alábbi állító mondatot!

Sokan tájékozódnak elektronikus eszközök segítségével.

.....

17. Van, amikor egy **szólást** vagy közmondást **egy másik nyelv teljesen máshogy fejez ki**, mint a magyar. Ilyen idegen állandósult szókapcsolatokat adtunk meg szó szerinti magyar fordításban. **Írd melléjük a nekik leginkább megfelelő magyar mondat betűjelét!**

az idegen szólás/közmondás szó szerinti fordítása	a leginkább megfelelő magyar mondat betűjele
a) Még ha a majom selyembe is öltözik, majom marad.	
b) Miután meglopták, bezárja az ajtót.	

- A) Madarat tolláról, embert barátjáról.
 B) Nem a ruha teszi az embert.
 C) Eső után köpönyeg.
 D) Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna.
 E) Szemtelen, mint a piaci légy.
 F) Ajtóstul ront a házba.

18. **Égészítsd ki az elkezdett mondatokat a megadott szavak közül a leginkább odaillőkkel!**

Lásd el őket a megfelelő **toldalékkal is! Vigyázz, három szó kimarad!**

A beilleszthető szavak: *gondtalan, gondatlan, gondozatlan, gondos, gondterhelt*

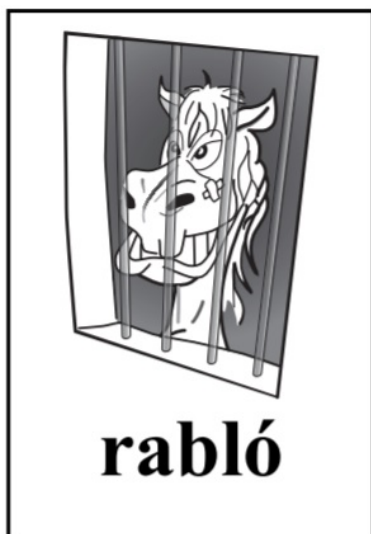
- a) Akinek nincs semmi gondja, az él.
 b) Ha valaki nemtörődöm, felelőtlen, akkor az ember.

19. A következő szavak mindegyike **2–2 szófajba is beletartozhat. Írd** a megadott szavakat a táblázat megfelelő sorába! Vigyázz, 3 szót nem tudsz sehová írni!

A beírható szavak: *halandó, író, keresztül, meg, múlt, ó, óta*

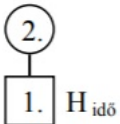
ige és főnév	
beálló melléknévi igenév és főnév	
indulatszó és melléknév	
igekötő és névutó	

20. **Állapítsd meg, hogy az alábbi tréfás karikatúra esetében min alapul a nyelvi humor!**

JAVÍTÁSI KULCS A 2. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

(2018. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

1. 2x0,5=1 pont
 a) irányítani, mutatni az utat, eligazítani, jó útra terelni
 b) amiben megegyeztek, amennyit fizetni kellett; a kialakult, meghatározott ár
2. 4x0,25=1 pont
 a) győztem/hozta/azt/aztán/megnéztem/tartalmazta/képezhessék/kérdeztem/
 nekifogtam/egyszer; b) azonban; c) kétszer; d) akkor/szekérrel/abba
3. 2x0,5=1 pont
 a) mellérendelő, kapcsolatos
 b) alárendelő, időhatározói
4. 2x0,5=1 pont
 esteledik, alkonyodik, sötétedik (Bármilyen más jó megoldás is elfogadható!)
5. 2x0,5=1 pont
 a) (Az előzmények lezárásával olyan új helyzet alakult ki, amelynek alapján) valaki
 előlről kezdhet valamit / Elfelejtik neki, megbocsájtják neki az előzőeket
 b) Nem sokat olvasott / Nem túl okos
 (Bármilyen megfelelő magyarázat, megfogalmazás elfogadható.)
6. 4x0,25=1 pont
 meg | vásár | (o)l | hat | (a)tlan | (o)k el | olvas | hat | t | átok
 1 1 2 2 2 3 1 1 2 3 4
 könyv | keres | ked | és | (e)i | k | ben leg | ver | ő | fény | (e)s | (e)bb | (e)k | (e)t
 1 1 2 2 3 3 4 3 1 2 1 2 3 3 4
 (Azok a megoldások is elfogadhatóak, amelyek nem különítik el a kötőhangzót.)
7. 2x0,5=1 pont
 olvasókat; olvasmányosak
8. 5x0,2=1 pont
 a) méhkas / méhek tartására alkalmas láda(szerű építmény)
 b) Ősszel pókfonal, ökörnyál száll a levegőben, amelyet a szél, mint egy vágató
 paripa, magával ragad.
 (Bármilyen megfogalmazás elfogadható, ami a nyelvi kép megértését tükrözi.)
 c) hangutánzó: zörög; hangulatfestő: megbillen
 d) neheztel; gyanakszik; bizalmatlan valakivel szemben
9. 4x0,25=1 pont
 a) kialudni; b) elhervadt, égett; c) megsértődve; d) elhervadó, égő
10. 2x0,5=1 pont
 Alany: tudománya, állítmány: nagy lett volna
 Vágott: minőségjelző

11. 2x0,5=1pont
az: határozott névelő; mi: kérdő névmás
12. 5x0,2=1pont
I. a) minőségjelző; b) alany; c) állítmány; II.: szófaja: ige; toldalék: múlt idő jele
13. 4x0,25=1pont
II. a) A: Éva, Á: tud; b) A: meg, tanulnia, Á: kell; c) A: Ő, Á: jegyzi meg; II. b)
14. 5x0,2=1pont
a) Kossuthal; b) észak-balatoni; c) játsszatok; d) higgyetek/higgyenek e) karddá
15. 2x0,5=1pont
a) mondatokat / mondásokat
b) színesebbnek / színtelenebbnek / színűbbnek
16. 1pont
Nem sokan tájékozódnak elektronikus eszközök segítségével.
17. 2x0,5=1pont
a) B; b) C
18. 2x0,5=1pont
a) gondtalanul/gondtalan; b) gondatlan;
19. 4x0,25=1 pont
ige és főnév: múlt
beálló melléknévi igenév és főnév: halandó
indulatszó és melléknév: ó
igekötő és névutó: keresztül
20. A rajzoló/készítő összetett szóként értelmezte a rabló szót. 1 pont